

Tarján Tamás

KÁLMÁN

Nonaginta!

Az egyházi gimnázium falai közt szokatlanul dekoltált tavaszi ruhát viselő szőke iskolaorvosnő súlyos és titkos ítéletként ejtette ki a szót, megismételve: - Nonaginta! Csak azzal nem számolt Doktor Merilinmonró, hogy mi természetesen tanultunk latint; az egy pillanatra döbbenet föltekinő, majd a rubrikámba 190-es számot kanyarító írnok mozdulatából pedig amúgyis láttam: ha vérnyomásmérésről van szó, a kilencvenet százkilencvennek kell érteni. Tizenöt éves diáknál szinte világrekord-érték, hypertonia iuvenilis.

Gyakorlott magasvérnyomásos családból származom, az eredmény csöppet sem rendített meg. Jobban örültem volna a 200-nak, az mégiscsak kerek szám, s a *perérték* különben sem emelkedett 95 fölé. Mégis sápadtan támolyogtam ki a tenyéryei rendelőből, alig szorítva helyet az ajtón az ábécérend szerint utánam besasszézó Tordaynak. 130 fölött semmi esélyem nem lehetett arra, hogy sportorvosi pecsét kerüljön a kék kosárlabdázó igazolványomba. Márpedig hogyan is nélkülözhetne a csapat a *bemesek* elleni serdülő rangadón, idegenben, az

Alfa mozi melletti tornateremben!

A HÍRES DIÁKJAINK dicsőségtáblát ismeretlen okból épp a rendelő mellé függesztette ki a gondos igazgatóhelyettesi kéz. Őt hasábban sorakoztak egykori kiválóságaink nevei: Erdélyi Vazul egyháznagy és II. József császár („Bajtay Antal tanította történelemre”), Bedekovich Kálmán horvát bán és Vörösmarty Mihály költő („eminens diák”), Vörösmarty Béla, a kúria másodelnöke és Boráros János polgármester, Ambrózy Gyula gr, koronaőr és Örkény István novellista. A kivételes pedagógiai érzék e végeérhetetlen lajstrom mellett is üresen hagyott egy egész hasábot. Legbensőbb terveim szerint e sort kívántam megnyitni én, hiszen a politikusok és egyéb közférfiak, poéták, piktorok tucatjai s a töméntelen püspök után nagyszerű és példás újdonság lett volna egy sportember, kosárlabdázó olimpikon! Sajna, legendás orvosaink, Borszéký és Dollinger, Gruby és Hüttl, Semmelweis és Thanhoffer („a boncolástan egyetemi tanára”), Stáhly és Verebély összevonták a szemöldöküket: Egy százkilencvenesnek sipirc!!!

Ilyen vész helyzetben egyetlen megoldás kínálkozott: lemenni Kálmánhoz. Kálmánnal mi cimborális jóviszonyt ápoltunk, mivel csak kettővel járt fölöttünk. Azaz épp két éve, 1961-ben állították föl a szobrárt a gimnázium előtti, róla elnevezett téren. Ennél okosabbat nem is cselekedhetek volna a hajdani városatyák, bárha az ő fejükben sem volt több sütnivaló a maiakénál. Mert mire jó egy ily természetes testvérbáty? Sztrapacszkától és spriccerektől széles válla megett nirvánai nyugalomban igazíthatunk fejünkre a diáksapkát. Abban az időben a diákokok még rendeletileg kényszerítve vala, hogy a bocskait magán fuvarozza, s az aranyzinórok számáról a bölcs atyák jószágos szeme könnyűszerrel leolvashassa: hanyad évfolyamos a pernahajder? De mert a farmernadrághoz, tisztpulóverhez kevéssé passzolt a diáksityak, nekünk nem smakkolt viselni. Vittük otthonról a zsebünkben, s csak az utolsó percben nyomtuk a fejbúbra, hogy aztán - mintha még abban is aludnánk - peckesen léptessünk el a kapuban posztoló sapkanézők előtt. Ezt a kétes, ám kétségtelesen létezett stallumot azok a buzgalmi ifjak vívták ki maguknak, akik bármikor készségesen röpitették az igazgatói irodáig egy-egy vétkes sapkátlanságának hióhírért.

Márciustól júniusig, szeptembertől kora decemberig állandó ügyelet működött Kálmán talpazatán. E klub méltó utódként virult a leghangulatosabb kávéforrásoknak s a lehangulatosabb kiskocsmáknak. Kalmus örömet foglalta el a díshelyet, csak a fáin karszékét hiányolta, mert az álldogálástól sajogtak a visszeres lábai. Értett ő a diákember nyelvén, szinte meg is ifjodott közöttünk. Még a diáksapkát is hajlandó vala viselni - amikor Blahota a kőfejébe nyomta -, hiszen tiszteletbeli társunknak számított. Ha megnyertük a kerületi matematika-versenyt: Grosschmid és Nékám, Petzval és Sporzon mai nagyreményű követői voltunk - ha a Budapest-Vác vonatjáraton leszereltük a vagon összes fülkéjének kilincset, a Mikszáth Kálmán téri gimnáziumra hozva szégyent diktáltuk a jegyzőkönyv hamis adatait az ordibáló kalauznak. Ha az országos kerékpártúrán az élen végeztünk, a szűzmáriás címer *Maria Méthér Théu* betűit ragyogtatva álltunk a dobogóra - ám végzőseink a Mikszáth téri alma mater hadirokkantjaiként vánszorogtak el a kiegre, hogy az első sorozáson legalább a „békében alkalmatlan, háborúban szakszolgálatra alkalmas” minősítést ravaszkodják ki. Ka-

minak mindig beszámoltunk a fejleményekről. Ő csak somolygott. Hát mesélje el, hogy a rimaszombati algimnáziumból azért került át a Selmezbányai főreálba, mert pálinkás kenyérral etette meg a tűzoltók csacsiját...?

Pertuban voltunk Kálmánnal. Ő meg visszamagázott.

Kálmán a mi oldalunkon állott.

Ha az atyák reverendasuhogtató sietős lépteikkel húztak el a stomatológiai intézet mellett a Ferenc körúton túli plébániák irányába, a nagy palóc lomha testével igyekezett úgy fordulni, hogy ne kelljen a tisztelendők szemébe néznie. Nagy vétek nyomta a lelkét: ő kapatott rá minket a dohányzásra (már akit rá lehetett, mert nem úgy van az, hogy a mennydörgés csinálja a villámlást). Különösen akkor eregetett báránkyányi füstfelhőket, ha Schleisz-Kalmár, Haselbach, Öszödi vagy Száraz húzódtak meg mögötte (utóbbi Sík Sándor nadrágjában, mivel különösen szakadt Levi's-ét hitoktatói parancsra kénytelen volt a nemrég elhunyt rendfőnök úr pantallói közül választott sötétbarna csíkosra cserélni. Óriási szerencse, hogy Sík úr törekény természetű volt, így nadrágtestamentuma bennünket, kosárlabdázó természeteket, nem nagyon fenyegetett). Frakesz egyszer - szeretett testnevelő tanárunk, Géza bácsi (civil!) által rajtakapva a cigarettázáson - odáig merészkedett, hogy állító, Mikszáth maga tette szóvá: ha már tanintézményünk Irinyi János vegyésznek, a zajtalanul gyúló foszforos gyufa feltalálójának egykori műhelye helyén emelkedik (valóban ott, emléktábla is tanúsítja), akkor ezt a nagyszerű magyar találmányt a rápipantásnál is sűrűbben lehetne alkalmazni, annál inkább, mert Irinyi Jankó, a Tisza Biztosító Társaságnál vitt ellenőr korában, neki édes egykomája volt.

Frakesz akkora pofont kapott, hogy a stomatológia fala adta a másikat. Novellatéma - jegyezte föl Szklabonya díszé.

Mire a 190-essel leértem Mikszáthhoz, teljes nagyszünetnyi csoportozat lebzselt patrónusunk oldalában. - Százkilencven? Szép! - ezt mintha Kafner-Mikszáth jegyezte volna meg, aki délután kettőtől másnap reggel nyolcig a Zsül nevet viselé, nyolctól kettőig viszont a pórias Andrást vala kénytelen szenvedni. - Fél tucat piócát ajánlanék, hónaljba, térdhajlatba - tromfolt Haselbach-Mikszáth -, midőn Pöstyénben kerülgetett a gyalogguta, nekem is a nadály használt.

A bölcs írói tanácsok záporozása azzal zárult, hogy rendezkedjem be állandó véradásra, egész jól lehet vele keresni, Krehlik állítólag csakis a véradási pénzekből veszi a Csongor szivarjait.

A kapuban két harmadikos hirtelen abba hagyta egy sapkanéző püfölését, ebből tudtuk, hogy becsengettek. Alapos számítások szerint huszonöt másodperc kellett, hogy előbb érnünk föl a második emeletre a kémikumba, mint Mösziő Makesz, aki év eleje óta a sósav és a porcukor elegyítésének sajátosságairól értekezett. Négyesbe kapcsoltunk, Kálmán még utánunk szólt: - Fialurak! Kémiaórán ne olvassanak a pad alatt! Vagy ha mégis, akkor az Akli Miklóst!

Mindig így köszönt el: néhai bárány, fekete város, meg valami esernyő Eléggé benne járt a korban.

Délután a Gyáli úton a nyugdíjas sportorvos bácsihoz utolsóként mertem bekopogni. Pecsétes fehér köpenyét már a szék karfájára vetette, távozóban még mért egy könnyű 110-et, és oda se nézve beütötte a pecsétet az igazolásomba. Másnap a Bemet 7 óra 54-re elkaptuk, Ede hintett 30 pontot, a két Kischberg együtt 30-at, a maradékból két ziccert és egy személyit én. A Bem taccsra lett téve.

Kálmánról nem feledkeztem el. - Minden évszakban meglátogatom. Ő olyan jó stabil. Mostanában magányosabb, de nem mutatja. Ha köszöntöm, újra csak fiatalurazni szokott: - Fialur! Hát ma sem megy be megnézni a HÍRES DIÁKJAINK-at?

